

PROGRAM PRAC REMONTOWO KONSERWATORSKICH DOTYCZĄCY:
ELEMENTÓW ARCHITEKTONICZNO KONSTRUKCYJNYCH DREWNIANEGO
DAWNEGO DOMU NALEŻĄCEGO DO PARAFII
P.W. PODNIESIENIA KRZYŻA ŚWIĘTEGO W SŁAWKOWIE



Listopad 2023

Opr. mgr Katarzyna Magrysiewicz-Dobrzańska

1. DANE DOTYCZĄCE OBIEKTU

- przedmiot konserwacji: elementy konstrukcji ścian i więźby dachowej wraz z pokryciem drewnianego domu. Drewno: modrzew, sosna.
- lokalizacja: Sławków ul. Kościelna 22 w sąsiedztwie kościoła parafialnego, nr działki 3694/3
- czas powstania: koniec XVIII, przebudowy i remonty XIX i XX w.
- użytkownik: Parafia p.w. Podwyższenia krzyża Świętego w Sławkowie ul. Kościelna 26
- wpis do ewidencji zabytków pod nr. 10 (A/1246/81 03.07.1981)

1. OPIS FORMALNO STYLISTYCZNY OBIEKTU

Dom przy ul. Kościelnej jest budowlą drewnianą, o konstrukcji zrębowej (złącza węglów widoczne w odkrywkach). Budynek wzniesiony na kamiennej podmurówce, obecnie elewacje i ściany wewnętrzne pokryte tynkiem z domieszką cementu.

Jest domem parterowym, o dwutraktowym układzie osiowym w osiach skrajnych i trzytraktowym w osi środkowej, z kamiennym kominem usytuowanym centralnie. Nakryty wysokim dachem czterospadowym o kalenicy na osi wschód-zachód, więźbie drewnianej, pierwotnie kryty gontem, obecnie gont pokryty papą.

Nad kalenicą dominuje centralnie usytuowany komin, w przeszłości nakryty kolebkowym sklepieniem. Od ulicy znajduje się oszklony ganek, na którego słupach wsparty jest trójkątny przyczółek. Od podwórka dobudowany został w końcu XX w. wiatrołap. Okna skrzynkowe dwuskrzydłowe, sześciopolowe. Drzwi wejściowe przeszklone od frontu w werandzie drewnianej, od podwórka współczesne z wąskim przeszkleniem. Budynek częściowo podpiwniczony pod pomieszczeniami od strony podwórza i obecnym, dobudowanym wtórnie przedsionkiem. Dwie kamienne piwnice z przedsionkiem, sklepione kolebkowo. Wejście do piwnic samodzielne z zewnątrz. Piwnice mogą pochodzić z wcześniejszej budowli stojącej w tym samym miejscu.

Styki belek, konstrukcji ścian utykane mchem a następnie zacierane gliną z dodatkiem paździerzy.

Budynek dwutraktowy w osiach zewnętrznych, trzytraktowy w osi środkowej. Wnętrza nakryte sufitami płaskimi tynkowanymi na podsiębitce drewnianej pod stropami belkowymi. Na podłodze deski, w pomieszczeniach na osi wejścia wylewki betonowe. Od strony północno-zachodniej na osi budynku drewniana oszklona weranda

prowadzącą do sieni w trakcie frontowym, na przedłużeniu której znajduje się ściana kominowa szerokości całej sieni. Ściany sieni obudowane wysoką boazerią z płyt ze sztucznego tworzywa.

Komin stanowi obszerna przestrzeń o podstawie prostokątnej, o wymiarach wewnętrznych 250x160cm, z wejściem do wnętrza z sieni od strony elewacji frontowej, ograniczona ścianami, których wymiary pokrywają się z wymiarem szerokości sieni.

W trakcie frontowym znajdują się pomieszczenia wzniesione na rzucie prostokąta. Pomieszczenie po stronie południowo-zachodniej z boazerią z tworzywa w dolnej części ścian, doświetlone dwoma oknami usytuowanymi w ścianie frontowej i jednym w ścianie bocznej, z dwuskrzydłowymi, płycinowymi drzwiami prowadzącymi do sieni oraz przyległego pomieszczenia, znajdującego się w narożniku południowo-wschodnim. W drugim pomieszczeniu traktu frontowego również dwa okna w ścianie frontowej i jedno w ścianie północno-wschodniej, drugie zamurowane. Do elewacji północno-wschodniej dostawiono wtórnie garaż wzniesiony z pustaków. Dolne partie ścian obłożone boazerią z tworzywa sztucznego. Do pomieszczenia prowadzi dwoje dwuskrzydłowych, płycinowych drzwi drewnianych: do sieni oraz do sąsiedniego pomieszczenia w trakcie tylnym. Pomieszczenie to również wzniesione na planie prostokąta doświetlone oknem w ścianie południowo-wschodniej, z piecem kaflowym z II połowy XX wieku w narożniku północno-zachodnim. W ścianie zachodniej kolejny otwór drzwiowy, z drzwiami drewnianymi, płycinowymi, jednoskrzydłowymi, prowadzącymi do przedpokoju/sieni, z nieczynnym piecem kuchni węglowej w narożniku pomieszczenia. Pomieszczenia w osi środkowej przylegają do komory kominowej. W ścianie południowo-wschodniej drzwi jednoskrzydłowe do dobudowanego w XX wieku przedsionka/ wiatrołapu, mieszczącego również łazienkę - jedyne pomieszczenie w budynku, do którego doprowadzono bieżącą wodę. W południowo-zachodniej ścianie sieni tylnej drzwi jednoskrzydłowe do pomieszczenia w narożniku południowym, wzniesionego na planie prostokąta doświetlonego dwoma oknami w ścianie od strony ogrodu. Zatem wszystkie pomieszczenia w bryle głównej budynku tworzą układ amfiladowy, pozwalający na obejście wokół centralnie położonej komory kominowej.

2. HISTORIA OBIEKTU.¹

Historia obiektu sięga osiemnastego wieku. Budynek wzniesiony został na historycznej kościelnej działce – pierwotnie według XVIII w. lustracji dóbr kościelnych w Sławkowie – obejmującej swym zasięgiem obszar pomiędzy ulicami : od północy Zakościelną, od wschodu Browarną, od południa Kościelną i od zachodu Legionów Polskich. Obecnie część tego obszaru stanowią działki, na których zlokalizowany jest kościół nr dz. 3694/2 oraz plebania z zabudowaniami gospodarczymi i „Wikarówką” nr dz. 3694/3.

W lustracji sławkowskich dóbr parafialnych z roku 1783 dowiadujemy się, że w interesującym nas miejscu odnotowano stary niezamieszany budynek zwany "Wikaryą". Wypis z lustracji sławkowskich dóbr parafialnych z 1783 r.:

"Domki i Chałupy dla mieszkańców do tejże Plebanii należące pmo Domek Wikarya nazwany, w którym ściany wierzch spustoszałe przez starość, tylko drzwi dziewięćoro w tym domu znajduje się, przy których zawiasy żelazne i czopy w słupach u drzwi, Sadek przy tym domku tyczkami ogrodzony w słupki dębowe" (pis. org.).

Z tego samego dokumentu można wywnioskować, że dom był zamieszkiwały przez księży wikariuszy, do czasu ich przeprowadzki na piętro wybudowanego przez biskupa krakowskiego Andrzeja Załuskiego w 1758 r. szpitala dla ubogich przy ul. Kościelnej 11.

Z kolejnego dokumentu "Regestr Ludności Chrześcijan w Parafii Sławkowskiej w Województwie i Powiecie Krakowskim leżący spisany dnia 1 Stycznia Roku 1791 przez księdza Franciszka Miernickiego wikarego tegoż kościoła" dowiadujemy się, że wyżej wymieniony budynek jest już zamieszkały (zapewne po remoncie lub odbudowie) i nazwany "Organaria".

Mieszkają w nim:

- z jednej strony:

Jędrzej Lipski - organista - 60 lat

żona Jadwiga - 58 lat

córka Barbara -15 lat

- z drugiej strony:

Michał Piesiewicz - 31 lat

żona Franciszka - 40 lat

¹ W oparciu o opracowanie dr Zbigniewa Matuszczyka

syn Wincenty - 7 lat

Lokalizacja budynku „Wikarówki” w opisywanym miejscu potwierdzona została na planie Miasta Narodowego Sławkowa w roku 1823. Budynek został odnotowany wraz z drugim istniejącym do dzisiaj w wizytacji biskupiej z 1828 r. Należał do parafii i w jej władaniu pozostał do dzisiaj.

Pierwotnie budynek po obu stronach centralnie usytuowanego komina posiadał po dwa mieszkania: mniejsze od podwórka i większe od ulicy. Zatem od początku swojego funkcjonowania wykorzystywany był jako budynek mieszkalny.

Taką samą funkcję spełniał w kolejnych latach. Po przekazaniu w połowie XIX wieku szpitala dla ubogich na potrzeby szkoły elementarnej, gdzie dotąd mieszkali wikariusze, zaistniała potrzeba zakwaterowania ich w innym miejscu.

Wtedy też ponownie zostali przeniesieni do pobliskiego budynku przy ul. Kościelnej 22, który odtąd powszechnie nazywano „Wikarówką”. Tam mieszkali przez kilkadziesiąt lat do przełomu XIX i XX w, kiedy ostatecznie zamieszkali w nowo wybudowanym domu przy ul. Kościelnej 13. „Wikarówka” nadal spełniała funkcje mieszkalne dla rodzin kolejnych organistów i kościelnych. Należy zaznaczyć, że nazwa własna budynku jest nadal używana wśród starszego pokolenia mieszkańców Sławkowa.

Istotną rolę w historii Sławkowa odegrał budynek „Wikarówki” podczas pobytu w mieście Departamentu Wojskowego - Naczelnego Komitetu Narodowego w styczniu i lutym 1915 roku. Wówczas w pomieszczeniach budynku zorganizowano kuchnię i stołówkę dla żołnierzy oraz personelu cywilnego Departamentu Wojskowego.

W II połowie XX wieku w budynku mieszkał ówczesny kościelny który dobudował na osi południowej elewacji murowaną dobudówkę mieszczącą przedsionek i łazienkę od strony wschodniej, a do elewacji wschodniej w jej południowej części dobudował garaż z pustaków. Zniszczony gont przykryto papą i w miejsce dawnego drewnianego parkanu, od strony ulicy postawiono metalowe ażurowe ogrodzenie. W ostatnich trzynastu latach, budynek wykorzystywano jako magazyn dla celów przeprowadzanych w obiektach parafialnych prac konserwatorskich.

4. TECHNIKA I TECHNOLOGIA

TECHNIKA WYKONANIA

Budynek wzniesiony z belek, o konstrukcji wieńcowej. Belki podwalinowe wzniesione na podmurówce kamiennej, obecnie pokrytej tynkiem z domieszką cementu.

Ściany skonstruowane z drewnianych belek łączonych na zamek węglowy, przerwy pomiędzy belkami utykane mchem i po wierzchu dodatkowo wypełnione gliną.

Obecnie belki na elewacjach jak i wewnątrz pokryte tynkiem. Dach o konstrukcji drewnianej, kryty gontem, czterospadowy o kalenicy na osi wschód zachód, obecnie na gont położona papa.

Pierwotnie otoczenie miało ogrodzenie drewniane, typu parkan o faliście poprowadzonej linii szczytu, obecnie od ulicy ogrodzenie ażurowe z metalowej siatki, od sąsiada zachodniego mur z kamienia łamanego, od strony terenu przykościelnego mur otynkowany, kryty dachówką, od południa metalowa siatka rozpięta na słupkach.

5. WARUNKI PRZECHOWYWANIA OBIEKTU PRZED KONSERWACJĄ.

Po II wojnie światowej budynek używany jako mieszkalny przez poprzedniego kościelnego, w ostatniej dekadzie udostępniony jako magazyn do składowania materiałów przy pracach konserwatorskich. Przez XX wiek budynek był niedoinwestowany, robiono w nim jedynie przebudowy, które degradowały jego drewnianą strukturę i obniżały jego zabytkowy charakter: Położenie boazerii z płyt sztucznego tworzywa w pomieszczeniach. dobudowa przedsionka z pustaków i garażu z pustaków cementowych, położenie cementowych tynków na elewacjach. Wymiana ogrodzenia drewnianego na metalową siatkę od frontu. W ostatnich dekadach budynek niszczał i nie był remontowany, ogrzewane było jedno pomieszczenie.

6. STAN ZACHOWANIA OBIEKTU

Budynek zdewastowany.

Stan drewna belek oraz więźby dachowej wraz z gontem wydaje się być bardzo zły a w niektórych partiach katastrofalny. Obecnie dach zabezpieczony papą przecieka i zapada się w wielu miejscach. [Widoczne w odkrywkach tynku belki są zdegradowane przez drewnojady, stanowią one przeważnie strukturę gąbczastą wypełnioną trocinami powstałymi jako wynik przemiany materii owadzych szkodników drewna. Tynki na elewacjach i ścianach we wnętrzu mają charakter wtórny, zawierają domieszkę cementu co wraz z obłożeniem dolnych partii ścian we wnętrzach boazerią z tworzywa przyczyniło się do zniszczenia struktury drewnianej konstrukcji budynku. Drewno więźby dachowej uległo zniszczeniu, kalenica ugięta w dół, zbutwiałe gonty pokryto papą, dach wielu miejscach przecieka, zniszczeniu uległo drewno okapów. Drewno stolarki okiennej rozeschnięte nie spełnia norm termoizolacyjnych. Drewno ganku frontowego pokryte złuszczałymi się warstwami zielonego lakieru, porozsychane

spękane i w przyziemi wykruszające się. Stolarka drzwiowa płycinowa we wnętrzu, w dość dobrym stanie z zachowanymi okuciami, pokryta nawarstwieniami lakierów olejnych.

Komory piwniczne zawilgocone, powierzchnie wątków ścian i sklepień pokryte nawarstwieniami brudu i kurzu oraz resztkami tynków,

Poddasze nie użytkowe, bez możliwości przewietrzenia, z prowizorycznym wejściem po drabinie z pomieszczenia po stronie zachodniej traktu tylnego.

Unoszący się w powietrzu nieprzyjemny zapach zgnilizny świadczy o obecności grzybów i pleśni zwłaszcza w dobudowanej części od strony południowej, w sanitariacie ściany z widocznymi czarnymi wykwitami grzyba.

7. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

A. WNIOSKI I ZAŁOŻENIA KONSERWATORSKIE (ogólne)

Po oględzinach obiektu oraz konsultacjach z konstruktorem stwierdzono, że przy tak złym stanie technicznym drewna konstrukcyjnego budynku należy każdą belkę poddać zabiegom konserwatorskim w celu przywrócenia elementom konstrukcyjnym właściwości wytrzymałościowych i będzie się musiało to łączyć prawdopodobnie z demontażem obiektu . W pierwszej kolejności należy usunąć tynki z powierzchni wewnętrznych ścian budynku i z elewacji. Po usunięciu tynków od strony elewacji i we wnętrzach budynku należy wykonać dokładną inwentaryzację układu belek i zwołać komisję konserwatorską w celu doprecyzowania zakresu ewentualnej rozbiórki i wytypowania belek stanowiących konstrukcję budynku określając zakres koniecznych wymian .

Ze względu na katastrofalny stan dachu zakłada się po wykonaniu inwentaryzacji konstrukcji (tramów, krokwi , wieńca itd.) należy zdemontować konstrukcję dachu , wykonać zabiegi konserwatorskie i konieczne wymiany zniszczonych elementów konstrukcyjnych .

W trakcie prowadzenia prac rozbiórkowych każdy element należy opatrzyć metalową tabliczką z numerem a numery nanieść w odpowiednie miejsce na rysunki inwentaryzacyjne dotyczy to zarówno belek ścian, konstrukcji dachu i desek pułapowych

W trakcie badań przeprowadzonych po rozbiórce zakłada się wytypować i oznaczyć miejsca porażone zgnilizną przeznaczone do wycięcia i flekowania.

Ewentualne rozebranie budynku umożliwi należyte wykonanie zabiegów impregnacji. Wszystkie elementy o obniżonej wytrzymałości należałoby poddać zabiegowi wzmocnienia strukturalnego w kąpieli, w specjalnie skonstruowanych w tym celu rynnach lub rękawach foliowych tłocząc impregnat pod ciśnieniem. Pozwoli też na bezpieczne usunięcie betonowego opłaszczowania oraz na wykonanie koniecznych wzmocnień i przemurowań w partii osłabionych fundamentów wg wskazań konstruktora.

Zakłada się konserwację komór piwnicznych w ramach której przewidziane jest odczyszczenie wątków kamiennych. Dezynfekcje i odgrzybianie powierzchni ścian i sklepień. Odczyszczenie powierzchni proponuje się wykonać metodą piaskowania przy użyciu agregatu CP z regulowanym strumieniem powietrza. (Czyszczenie powierzchni szczotkami wydaje się być nie wskazane ze względu na obecność na powierzchni murów aktywnych grzybów). Następnie proponuje się zmycie lica wątków połączonego z odkażaniem preparatem Septyl R.

Zakłada się wykucie wykruszonej zaprawy w spoinach na głębokość ok. 2cm. usunięcie zdeintegrowanych, rozkruszonych cegieł i przecerowanie wątków ceglanych. Uzupełnienie ubytków w wątkach z cegły o wymiarach i kolorystyce zgodnej z oryginalną.

Uzupełnienie wykruszonej zaprawy w spoinach zaprawą mineralną Thermopal SR 44 lub Sanier Fugenmölter SFM 98- Fuga renowacyjna do zawilgoconych/zasolonych murów licowych. Założono dwukrotne fluatowanie (impregnację) powierzchni ceglanych w celu wzmocnienia strukturalnego.

Na podstawie wykonanych odkrywek fundamentowych stwierdzono, że grunt przy budynku był obniżony około 30cm.

Po ewentualnym rozebraniu budynku zakłada się wykonanie fundamentu i odtworzenie podmurówki z użyciem kamienia łamanego. W ramach programu badawczego zakłada się wykonanie ekspertyzy dendrologicznej na oznaczenie gatunków drewna zastosowanych do budowy w celu zastosowania do uzupełnień drewna tego samego gatunku.

Po wykonaniu badań należy wykonać projekt wzmocnienia osłabionych elementów opracowany przez uprawnionego konstruktora przy udziale konserwatora dzieł sztuki. Należy ocenić stan izolacji fundamentów i podjąć konieczne działania związane z ewentualnym odwodnieniem, drenażem.

W ramach konserwacji technicznej ścian , stropów i elewacji zakłada się wykonanie dezynfekcji drewna mające na celu zniszczenie mikroorganizmów w tym grzybów i owadów oraz uzupełnienie ubytków warstw technologicznych, wykonanie nowego mszenia, uzupełnionego z wierzchu gliną .

Zakłada się konserwację stolarki drzwiowej i okiennej z zachowaniem oryginalnych okuć , zamków, szyldów i klamek oraz zawiasów. W odniesieniu do stolarki okiennej zakłada się wymianę zniszczonych wymianę zniszczonych elementów z zachowaniem oryginalnych okuć ,które należy poddać konserwacji.

W odniesieniu do drewnianego ganku na fasadzie budynku zakłada się wykonanie pełnej konserwacji technicznej i estetycznej połączonej z wymianą zniszczonych elementów drewnianych , które należy odtworzyć wiernie na podstawie zachowanych fragmentów z odpowiedni wysezonowanego i wysuszonego drewna.

Zakłada się rozebranie i usunięcie dobudowanego z pustaków garażu oraz dobudówki na osi elewacji południowej . Nowe pomieszczenia sanitariatów zostaną zrealizowane na podstawie uzgodnionego z WUOZ projektu.

Ściany belki i stropy

- odsłonięcie konstrukcji – usunięcie wtórnych tynków .
- odczyszczenie belek z wtórnych nawarstwień
- wymiana zniszczonych fragmentów belek (flekowanie)
- impregnacja ogniochronna i przeciw biokorozji
- W celu zniszczenia owadów zakłada się gazowanie rozebranych elementów drewnianych, zastosowanie do iniekcji preparatu Xirein mieszanego z roztworem żywicy plexigum w benzynie lakowej.

Nie przewiduje się tynkowania ścian elewacji, gdyż pierwotnie nie były one tynkowane. zakłada się, pozostawić elewację z wyeksponowanym zrębem.

Na podstawie oglądu zdjęć archiwalnych wydaje się, że elewacje były malowane pobiałą wapienną być może z dodatkiem ultramaryny. Jako że jest to technologia nie trwała (drewno cały czas pracuje kurczy się i pęcznieje a powłoka wapienna nie jest wystarczająco elastyczna i wykazuje tendencje do złuszczenia) zabieg malowania wapnem powtarzano co roku w okresie Wielkanocy, co obecnie jest problematyczne.

W Sławkowie w ostatniej dekadzie wykonano rekonstrukcję domu drewnianego na Małym Rynku z pozostawieniem widocznych belek na elewacjach , również w ten sposób w poprzednich latach zaaranżowano ekspozycje elewacji Austerii.

W odniesieniu do ścian wewnątrz budynku wnioskuję się wykonanie tynków tradycyjnych na wprowadzonych w celu poprawienia termoizolacji deskach odsadzonych od ścian za pomocą ram z kantówek pomiędzy belki a deskowanie proponuje się wtłoczyć Ekofiber, materiał termoizolacyjny w postaci luźnych włókien celulozy o właściwościach zabezpieczających przed rozwojem pleśni i grzybów.

Ekofiber dzięki zawartości związków boru nie tylko sam nie ulega biodegradacji, ale powstrzymuje rozpoczęty proces rozwoju pleśni i grzybów na konstrukcjach drewnianych. Pozwala to zaniechać stosowania folii paroizolacyjnej, ponieważ w przypadku zawilgocenia izolacji do chwili jej ponownego wyschnięcia nie rozwiną się szkodliwe mikroorganizmy. Higroskopijne włókna Ekofibru pochłaniają wilgoć z powierzchni konstrukcji i szybko odprowadzają ją z warstwy izolacyjnej. Ekofiber nie jest środowiskiem sprzyjającym gryzoniom i insektom, zabezpiecza przed ogniem a co jest dodatkowym plusem można go usunąć z użyciem odkurzacza.

Więźba

- oczyszczenie pozostałych elementów do drewna nieuszkodzonego i ewentualne flekowanie
- wymiana elementów niespełniających wymagań konstrukcyjnych na nowe z drewna wysezonowanego, suchego
- osadzenie elementów w gniazdach z użyciem kołków
- impregnacja całości więźby środkami biobójczymi, przeciw pożarowymi i wzmacniającymi strukturalnie.

Montaż nowego gontu

Gont długi łupany krycie podwójne (równomiernie kładziony na przeciwległych połaciach) zaimpregnowany przeciw pożarowo i zabezpieczony przed wpływem czynników biologicznych (owadzie szkodniki drewna, grzyby, glony)

Do uzupełnienia i rekonstrukcji usuniętych partii najbardziej zniszczonych desek i belek należy użyć drewna zgodnego z gatunkiem zastosowanym w obiekcie (po wykonaniu niezbędnych badań dendrologicznych) odpowiednio wysezonowanego i wysuszonego.

Do uzupełnień drobnych ubytków drewna w obrębie stolarki można zastosować gotowe masy firmy Remmers Aidol PU- Holzersatzmasse względnie Aidol Epoxi-Holzersatzmasse ewentualnie Axon S.C. 258 podbarwione pigmentami na kolor drewna.

Odnosnie do stolarki okiennej zakłada się wykonanie konserwacji technicznej i estetycznej po usunięciu nawarstwień farby o ile stan drewna okien będzie spełniał wymogi techniczne.

Do wszelkich wymian należy użyć drewno lite, sortowane jakościowo i wytrzymałościowo, klasyfikowane metodami wytrzymałościowymi. Zasady kwalifikacji powinny być oparte na ocenie wizualnej lub mechanicznej i spełniać wymagania podane w PN-82/D-09421, PN-B-03150:2000 i PN-EN 518 lub 519. Drewno sezonowane, o maksymalnej wilgotności nie większej niż 15%, przed wbudowaniem zabezpieczone ognio, grzybo i owadochronne poprzez impregnację ciśnieniowo - próżniową bądź w przypadku elementów wielkoformatowych impregnację ręczną przez oprysk lub malowanie. Po wykonaniu dodatkowej obróbki elementy wymagają doimpregnowania powierzchniowego miejsc obrabianych.

B. PROPONOWANE POSTĘPOWANIE KONSERWATORSKIE.

ściany i stropy

1. Inwentaryzacja wszystkich elementów w trakcie prac rozbiórkowych
2. Wykonanie badań dendrologicznych
3. Wykonanie badań mykologicznych
4. Usunięcie zdegradowanych fragmentów belek i deskowania mechanicznie przez ociosywanie
5. Usunięcie zarodników mchów preparatem BFA Entferner firmy Remmers
6. Utwardzenie pozostawionego zabytkowego drewna (Osolan w toluenie, Epoxi-Holtzverfestigung, firmy Remmers lub Palaroid B-72 w toluenie, lub plexigum w banzynie lakowej lub preparacie Shellshol T z dodatkiem preparatu biobójczego Xirein). Elementy wstawiane, nowe zabezpieczyć profilaktycznie przed porażeniem przez grzyby, mchy, porosty i owady.
7. Wykonanie uzupełnień ubytków drewna flekami z użyciem drewna tego samego gatunku odpowiednio wysezonowanego , wysuszonego i zaimpregnowanego.
8. Uzupełnienie drobnych ubytków drewna np. kitem Axon S.C. 258 i flekami z drewna
9. Zabezpieczenia powierzchni drewna stosując np. do zewnątrz Boramon C 30

10. Impregnacja przeciwogniowa obiektu elementów konstrukcyjnych , preparatem FOBOS M-4 bezbarwnym. Preparat można nakładać co najmniej dwie doby po nałożeniu Boramonu C-30 przy pogodzie bez opadów, jeżeli będzie kładziony w warunkach zewnętrznych .

Stolarka okienna elementy drewnianej werandy wytypowana do pozostawienia po demontażu i ocenie stanu zachowania.

1. Odczyszczenie z zabrudzeń powierzchniowych
2. Usunięcie przemalowań
3. Usunięcie ewentualnych niewłaściwych kitowań i fleków
4. Dezynfekcja i dezynsekcja drewna środkiem Xirein
5. impregnacja drewna roztworem żywicy plexigum w benzynie lakowej
6. Wzmocnienie połączeń stolarskich
7. Uzupełnienie ubytków drewna kitem Axon S.C. 258 i flekami z drewna
8. Wymiana zniszczonych elementów drewnianych na nowe wykonane z tego samego gatunku drewna.
9. Uzupełnienie warstw technologicznych: drewna, mszenia , gliny na mszeniu, pierwotnej warstwy malarskiej (wapno z dodatkiem tzw. farbki do bielizny), od zewnątrz dodatkowo drewno zabezpieczyć przed działaniem czynników atmosferycznych oraz preparatem biobójczym.
10. Należy zakonserwować zachowany kuty zamek i dążyć do odtworzenia na jego podstawie pozostałych zamków i klamek

Stolarka drzwi

- Odczyszczenie z zabrudzeń powierzchniowych
- Usunięcie przemalowań
- Usunięcie ewentualnych niewłaściwych kitowań i fleków
- Dezynfekcja i dezynsekcja drewna środkiem Xirein
- Impregnacja drewna roztworem np. roztworem środka Plexigum PQ 610 w benzynie lakowej lub w shellsolu T
- Wzmocnienie połączeń stolarskich
- Uzupełnienie ubytków drewna kitem trocinowym i flekami z drewna
- Uzupełnienie warstw technologicznych: drewna, zaprawy i pierwotnej warstwy malarskiej,

Kamienne watki w piwnicach

Ściany i sklepienia

- odczyszczenie wątków przy użyciu odkurzacza
- odczyszczenie wątków kamiennych i ceglanych proponuje się wykonać przy użyciu agregatu CePe z dyszą Venturiego, po uprzednio wykonanych próbach dobierając najodpowiedniejsze ciśnienie, ostrość i twardość materiału ścierającego
- dezynfekcja powierzchni roztworem wodnym preparatu Septyl R
- odgrzybianie powierzchni wątków preparatem MYCETOX M
- wykucie wykruszonych fragmentów zapraw tynkowych i wykruszonych spoin do głębokości 4 cm
- utwardzenie pozostałej zaprawy w spoinach preparatem Aida Silikatfestiger.
- wykucie zdeintegrowanych fragmentów cegieł i kamienia
- przecerowanie ubytków wątków cegłą i kamieniem jurajskim
- uzupełnienie spoin zaprawą mineralną Thermopal SR 44 lub Sanier Fugenmölter SFM 98 (Baumit Bayosan Renowacyjna zaprawa do spoinowania)
- impregnacja wątków kamiennych i wątków ceglanych preparatem KSE 500 E nr. 0715, wzmocnione powierzchnie można uzupełniać zaprawą renowacyjną w kolorze cegły.

Więźba

- oczyszczenie pozostałych elementów do drewna nieuszkodzonego i ewentualne flekowanie
- wymiana elementów niespełniających wymagań konstrukcyjnych na nowe z drewna wysezonowanego, suchego
- osadzenie elementów w gniazdach z użyciem kołków
- impregnacja całości więźby środkami biobójczymi, przeciw pożarowymi i wzmacniającymi strukturalnie.

Prace w tym zakresie powinny być prowadzone pod nadzorem konstruktora specjalizującego się w konstrukcjach budynków drewnianych oraz konserwatora posiadającego doświadczenie w pracy przy zabytkowych budynkach drewnianych. należy założyć gont długi łupany krycie podwójne (równomiernie kładziony na przeciwległych połaciach) zaimpregnowany przeciw pożarowo i zabezpieczony przed wpływem czynników biologicznych (owadzie szkodniki drewna, grzyby, glony)

